

## **Seminar: oplossingen voor de productiviteitspuzzel**

De mondiale productiviteitsgroei is al decennialang aan het vertragen. De oorzaak hiervan blijft een raadsel. De techno-pessimisten zijn van mening dat de vertraging een permanent fenomeen is omdat belangrijke innovaties uit de eerste helft van de 20<sup>e</sup> eeuw (zoals elektriciteit) veel signifikanter zijn dan de uitvindingen in de periode erna (ICT) en ook niet meer zullen voorkomen. De techno-optimisten aan de andere kant zien juist veel potentie in het gebruik van ICT en beargumenteren dat ICT een steeds groter positief effect op de economie zal hebben.

De productiviteitsontwikkeling is al jaren een belangrijk onderwerp voor onderzoek. De OESO keek onlangs naar kennisdiffusie en vond bewijs voor een toenemende divergentie tussen de meest productieve bedrijven (koplopers) en de rest van de bedrijven (volgers). Het CPB vond geen bewijs voor dit fenomeen in Nederland. Betekent dit dat hier geen sprake is van verminderde kennisdiffusie?

En wat is de rol van digitalisering voor de productiviteitsontwikkeling? Enerzijds is het aannemelijk dat de automatisering van productieprocessen en netwerkeffecten substantieel kunnen bijdragen aan de productiviteitsgroei. Anderzijds zou digitalisering juist leiden tot meer marktconcentratie en hogere mark-ups (het verschil tussen de kostprijs en de verkoopprijs van goederen of diensten) bij bedrijven. Uit onderzoek van McKinsey blijkt dat veel bedrijven niet op hun digitaal potentieel draaien. Er is nog voldoende ruimte om productieprocessen te vernieuwen. McKinsey becijfert dat digitalisering de productiviteitsgroei met wel 2% per jaar kan verhogen in komende tien jaar.

**Op 2 oktober organiseren de Directie Algemene Economische Politiek en het Centraal Planbureau twee seminars (ochtend en middag)** waaraan afzonderlijk kan worden deelgenomen.

Het ochtendseminar richt zich op de relatie tussen de ontwikkeling van mark-ups en productiviteit. Om meer inzicht te bieden in deze relatie zullen prof. [De Loecker](#) (KU Leuven), prof. [Bartelsman](#) (Tinbergen Instituut), prof. [Inklaar](#) (RUG) en het CPB hun inzichten presenteren en in discussie gaan met elkaar.

Het middagseminar gaat in op de koplopers-volgers discussie en de impact van digitalisering op de productiviteitsontwikkeling. Bij dit seminar staan de beleidsperspectieven centraal. [Dirk Pilat](#) (Onderdirecteur bij het OESO-directoraat Wetenschap, Technologie & Innovatie), [Sven Smit](#) (Senior partner bij McKinsey & Company) en [Gerdien Meijerink](#) (CPB programmaleider macro-economie) zullen hierbij hun bevindingen presenteren. Vanuit beleid zullen [Focco Vijselaar](#) (Chief economist EZK) en [Jos de Groot](#) (Directeur digitale economie) reactie geven. Afsluitend gaan de sprekers in een panel met elkaar in discussie over de verschillende verklaringen en oplossingen voor de vertraging in productiviteitsgroei. Hierbij zullen zij zich buigen over de centrale vraag: hoe kan beleid een antwoord bieden op de vertraging in productiviteitsgroei?

### **Programma (Voertaal is Engels)**

9:30-10:00 Inloop & koffie

#### 10.00-12.00 uur Wetenschappelijk seminar (markups)

10:00-10:30 presentatie prof. Jan De Loecker  
10:30-10:45 reactie discussant prof. Eric Bartelsman  
10:45-11:00 vragen uit zaal  
11:00-11:30 presentatie CPB  
11:30-11:45 reactie discussant prof. Robert Inklaar  
11:45-12:00 vragen uit zaal

#### 12.00-13.00 uur Lunch (broodjes)

#### 13.00-15.00 uur Beleidsseminar (koplopers/volgers en digitalisering)

13.00-13.20 Presentatie CPB (*koplopers/volgers*)  
13.20-13.40 Presentatie Dirk Pilat (*koplopers/volgers*)  
13.40-13.50 Reactie vanuit beleid door Chief Economist EZK  
13.50-14.10 Presentatie Sven Smit (*digitalisering*)  
14.10-14.20 Reactie vanuit beleid door Jos de Groot  
14.20-15.00 Afsluitende paneldiscussie waarbij handelingsperspectieven centraal staan